

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Vaste Kamercommissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid
T.a.v. mevr. H. Post (griffier)
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

per e-mail: cie.szw@tweedekamer.nl

Betreft: Algemeen Overleg Participatiewet op 2 maart a.s.

Utrecht, 23 februari 2016

Geachte leden van de Commissie,

U vergadert op woensdag 2 maart a.s. over onderwerpen met betrekking tot de Participatiewet. Dat is voor ons aanleiding om een aantal dingen met u te delen. We hebben vaker gevraagd om eenvoud, ruimte en voldoende geld. Divosa vindt het mooi dat de staatssecretaris dat ook ziet en vandaag – vooruitlopend op aanpassing van wet- en regelgeving – gemeenten meer ruimte biedt. Maar er is alle aanleiding om hier opnieuw uw aandacht voor te vragen. Vanzelfsprekend zijn we van harte bereid om de punten uit deze brief toe te lichten.

Veel mensen hebben weinig kansen. Daarom werken gemeenten hard om hen te helpen.

De Participatiewet kent vele betrokkenen. Veel partijen werken hard aan de kansen van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Ook gemeenten. Dat is nodig, want honderdduizenden mensen vinden niet op eigen kracht werk. Dat lukte al niet voordat het crisis werd. Het lukt ook niet nu er zes werkzoekenden zijn voor elke vacature. En het ziet er ook niet naar uit dat het makkelijker wordt voor deze groep als de arbeidsmarkt aantrekt.

Zonder hulp wordt het dus niks. Gemeenten doen hun uiterste best om te investeren in een praktijk die werkt. Voor mensen met sterk verschillende profielen. Mensen met een psychische aandoening. Mensen die geboren werden met een handicap. Mensen die het beste af zijn met een beschutte werkplek. En tal van anderen die om wat voor reden dan ook niet in staat zijn het minimumloon te verdienen. Of misschien wel, maar tot nu toe zonder dat een werkgever hen wil hebben. We proberen te helpen. Met wisselend succes, maar met veel deskundigheid en grote inzet.

'Meer voor minder' blijft een gewaagd uitgangspunt...

De Participatiewet is één van de drie decentralisaties die in 2015 ingevoerd werden. De andere twee zijn de jeugdzorg en de Wmo. Een veelgehoord motto was 'meer voor minder'. De helft van de structurele bezuinigingen uit het regeerakkoord is afkomstig van gemeenten, een groot deel daarvan betreft de decentralisaties. Aan alle kanten is merkbaar dat het knelt:

- > Het ervaringsonderzoek dat op uw agenda staat, wijst op de groeiende tekorten voor het inkomensdeel. Die tekorten moeten uit andere (schaarse) middelen worden opgevangen.
- > Het Participatiebudget is teruggebracht tot een derde van wat het in 2010 was. De doelgroep is ondertussen fors gegroeid. De extra inzet voor bijzondere groepen, zoals de mensen met een psychische aandoening (de staatssecretaris wijst daar in haar brief terecht op), moet ook uit die schaarse middelen worden betaald. Net als de inzet om mensen te plaatsen op garantiebannen. En de begeleidingskosten voor arbeidsgehandicapten zonder uitkering.
- > De staatssecretaris geeft 100 miljoen extra voor beschut werk. Om de extra kosten te dekken. Dat helpt om gemeenten over de streep te trekken. Helaas zijn die middelen tijdelijk. Dat maakt gemeenten voorzichtig om langlopende verplichtingen aan te gaan.

... en is onhaalbaar als het te moeilijk wordt gemaakt.

Een regeling is nooit zo mooi als het ideaal waaruit ze voortkomt. De Participatiewet was bedoeld om het eenvoudiger en beter te maken. We wilden één regeling voor iedereen die niet uit kan voor zijn baas. Die eenvoudige gedachte is helaas ingewikkeld uitgewerkt.

Verder kwamen er ingewikkelde regels tegen gulheid en ter bescherming. En voor mensen die hierdoor nóg sneller in de fout gaan hardere sancties tegen fraude en luiheid. En vrij veel speciale voorzieningen voor bijzondere groepen. Ondernemers zien daardoor steeds vaker door de bomen het bos niet meer en dreigen af te haken.

Kortom: decentraliseren met de handrem erop. En dat is riskant: als de budgetten krap zijn, hebben gemeenten scharrelruimte nodig om het anders te doen. En die is vaak ver te zoeken:

- > Welke werkgever wil begrijpen dat iemand loonkostensubsidie krijgt omdat hij het minimumloon niet kan verdienen, maar toch niet meetelt voor het quotum?
- > Waarom dreigt de staatssecretaris met het verplicht stellen van beschermt werk, ook bij gemeenten die alles uit de kast halen om mensen te activeren?
- > Waarom dwingt de wet gemeenten om mantelzorg af te straffen door de kostendelersnorm er op los te laten?
- > Waarom is het rijk de moeilijkste van alle crediteuren bij schuldhulpverlening?
- > En waarom doet de wetgever niks aan het schenden van de beslagvrije voet en aan de stormachtige groei van het beschermingsbewind?
- > En hoe zou de loonkostensubsidie moeten werken als zo vaak de onderste cao-schaal nog boven het wettelijk minimumloon ligt?

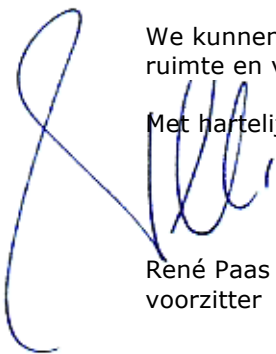
Zo maar een aantal vragen naar aanleiding van een systeem dat het risico in zich draagt dat mensen het slachtoffer worden van goed bedoelde en onbedoelde complexiteit.

Maak het dus werkbaar

Onze medewerkers weten dat zij voor veel kwetsbare mensen de kortste weg naar de arbeidsmarkt zijn. Maar gemeenten maken geen banen. Dat doen werkgevers. En ook die zijn afhankelijk van de economie. In het Sociaal Akkoord is afgesproken dat er in twaalf jaar 125.000 banen bij komen. En dat betekent dat er in 35 regio's koortsachtig wordt gewerkt om dat met vereende krachten mogelijk te maken.

We kunnen elkaar helpen om onze idealen te realiseren. We hopen dat u wilt bijdragen aan eenvoud, ruimte en voldoende geld om dat te doen. Maak het dus werkbaar.

Met hartelijke groet,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "René Paas".

René Paas
voorzitter